

راهنمای کامل
کوک های سنتور
راست کوک و چپ کوک

به همراه توضیحات تکمیلی
تالیف: سامان ضرابی

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به نشر نای و نی می باشد.
هرگونه تکثیر و تولید (کلی و جزئی) به هر صورت
(چاپ، فنوکیپی، صوتی، تصویری و الکترونیکی یا دیجیتال)
بدون مجوز کتبی ناشر، ممنوع بوده و پیگرد قانونی دارد.

کوک

راهنمای کامل کوک‌های سنتور
راست کوک و چپ کوک

سامان ضرابی

سرشناسه: ضرابی، سامان، ۱۳۵۳
عنوان: کوک: راهنمای کامل کوک‌های سنتور
نام پدیدآور: سامان ضرابی
مشخصات نشر: تهران، نای و نی، ۱۴۰۳
مشخصات ظاهری: ۱۶۸ ص. پارتیسیون
وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا
موضوع: سنتور-کوک
رده‌بندی کنگره: MT ۱۶۵
رده‌بندی دیویی: ۷۸۱/۲
شماره کتابشناسی ملی: ۹۷۱۵۵۸۸

طرح جلد: نازنین خزائی
صفحه‌آرایی: نای و نی
نت‌نگاری: سامان ضرابی
نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۳
شمارگان: ۵۰۰ نسخه
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۵۳۰۹-۰۸-۱

@nashrenayoney

فروشگاه اینترنتی: www.nayoney.com

تهران، خیابان انقلاب، مقابل دانشگاه تهران

مجتمع فروزنده، طبقه همکف، شماره ۳۰۸

تلفن فروشگاه: ۶۶۴۶۷۴۰۵

تلفن دفتر پخش: ۶۶۴۶۷۱۴۰

فهرست

۱۳	..... مقدمه
۲۴	..... راهنمای کوک در دستگاه‌های مختلف
۲۷	..... شرح مختصری از فاصله در موسیقی
۴۳	..... استفاده از تیونر برای کوک سنتور
۶۷	..... توصیه‌های برای ماندگاری کوک و نگهداری ساز
۷۱	..... راست کوک‌ها
	..... سنتور «سُل کوک»
۷۳	..... شور «سُل»
۷۴	..... سه‌گاه «لا کُرُن»
۷۵	..... همایون «سُل»، اصفهان «دو»
۷۶	..... ماهور «فا»
۷۷	..... چهارگاه «دو»

- ۸۹ ..... سه‌گانه «لا کُرُن»
- ۹۰ ..... همایون «سُل»، اصفهان «دو»
- ۹۱ ..... ماهور «فا»
- ۹۲ ..... چهارگاه «دو»
- سنن‌تور «فاکوک»
- ۹۳ ..... شور «سُل»
- ۹۴ ..... سه‌گانه «لا کُرُن»
- ۹۵ ..... همایون «سُل»، اصفهان «دو»
- ۹۶ ..... ماهور «فا»
- ۹۷ ..... چهارگاه «دو»
- سنن‌تور «می کوک»
- ۹۸ ..... شور «سُل»
- ۹۹ ..... سه‌گانه «لا کُرُن»
- ۱۰۰ ..... همایون «سُل»، اصفهان «دو»

سنتور «لا کوک»

- ۷۸ ..... شور «سُل»
۷۹ ..... سه‌گانه «لا کُرُن»
۸۰ ..... همایون «سُل»، اصفهان «دو»
۸۱ ..... ماهور «فا»
۸۲ ..... چهارگانه «دو»

سنتور «سی کوک»

- ۸۳ ..... شور «سُل»
۸۴ ..... سه‌گانه «لا کُرُن»
۸۵ ..... همایون «سُل»، اصفهان «دو»
۸۶ ..... ماهور «فا»
۸۷ ..... چهارگانه «دو»

سنتور «دو کوک»

- ۸۸ ..... شور «سُل»

- ۱۱۴.....سه‌گانه «می کُرن».....
- ۱۱۵.....همایون «دو».....
- ۱۱۶.....اصفهان «فا».....
- ۱۱۷.....ماه‌ور «دو».....
- ۱۱۸.....چهارگانه «سُل».....
سنتور «لا کوک».....
- ۱۱۹.....شور «ر».....
- ۱۲۰.....بیات کُرد «ر».....
- ۱۲۱.....بیات تُرک «فا».....
- ۱۲۲.....سه‌گانه «می کُرن».....
- ۱۲۳.....همایون «دو».....
- ۱۲۴.....اصفهان «فا».....
- ۱۲۵.....ماه‌ور «دو».....
- ۱۲۶.....چهارگانه «سُل».....

- ۱۰۱..... ماهور «فا»
- ۱۰۲..... چهارگاه «دو»
- سنتور «رِ کوک»
- ۱۰۳..... شور «سُل»
- ۱۰۴..... سه‌گاه «لا کُرُن»
- ۱۰۵..... همایون «سُل»، اصفهان «دو»
- ۱۰۶..... ماهور «فا»
- ۱۰۷..... چهارگاه «دو»

چپ کوک‌ها ۱۰۹.....

- سنتور «سُل کوک»
- ۱۱۱..... شور «ر»
- ۱۱۲..... بیات کُرْد «ر»
- ۱۱۳..... بیات تُرک «فا»

- ۱۳۹.....همایون «دو»
- ۱۴۰.....اصفهان «فا»
- ۱۴۱.....ماهور «دو»
- ۱۴۲.....چهارگاه «سُل»
سنتور «فاکوک»
- ۱۴۳.....شور «ر»
- ۱۴۴.....بیات کُرد «ر»
- ۱۴۵.....بیات تُرک «فا»
- ۱۴۶.....سه‌گاه «می کُرن»
- ۱۴۷.....همایون «دو»
- ۱۴۸.....اصفهان «فا»
- ۱۴۹.....ماهور «دو»
- ۱۵۰.....چهارگاه «سُل»

سنتور «سی کوک»

- ۱۲۷ ..... شور «ر»
۱۲۸ ..... بیات کُرد «ر»
۱۲۹ ..... بیات تُرک «فا»
۱۳۰ ..... سه‌گاه «می کُرُن»
۱۳۱ ..... همایون «دو»
۱۳۲ ..... اصفهان «فا»
۱۳۳ ..... ماهور «دو»
۱۳۴ ..... چهارگاه «سُل»

سنتور «دو کوک»

- ۱۳۵ ..... شور «ر»
۱۳۶ ..... بیات کُرد «ر»
۱۳۷ ..... بیات تُرک «فا»
۱۳۸ ..... سه‌گاه «می کُرُن»

سنتور «می کُرن»

- ۱۵۱ ..... شور «ر»
- ۱۵۲ ..... بیات کُرد «ر»
- ۱۵۳ ..... بیات تُرک «فا»
- ۱۵۴ ..... سه‌گانه «می کُرن»
- ۱۵۵ ..... همایون «دو»
- ۱۵۶ ..... اصفهان «فا»
- ۱۵۷ ..... ماهور «دو»
- ۱۵۸ ..... چهارگاه «سُل»
- سنتور «رِ کوک»
- ۱۵۹ ..... شور «ر»
- ۱۶۰ ..... بیات کُرد «ر»
- ۱۶۱ ..... بیات تُرک «فا»
- ۱۶۲ ..... سه‌گانه «می کُرن»

مرکز موسیقی بتهوون شیراز

- ۱۶۳ ..... همایون «دو»
۱۶۴ ..... اصفهان «فا»
۱۶۵ ..... ماهور «دو»
۱۶۶ ..... چهارگاه «سُل»
۱۶۷ ..... پاداشت

- سنتور «می کوک» دو نت پایین‌تر یا بم‌تر از «سُل کوک»
- سنتور «رِ کوک» سه نت پایین‌تر یا بم‌تر از «سُل کوک»

فرق بین سنتورهای ذکرشده بالا و چرایی دلایل استفاده از آنها با مثال بعد قابل درک خواهد بود.

اگر شنیده باشید گاهی می‌گویند فلان خواننده «چپ‌خوان» یا «راست‌خوان» است یا خواننده‌ای است با صدای «زیر» یا «بم». به‌طورطبیعی هر یک از ما محدوده صدایی خاصی داریم؛ حال یکی با وسعت بیشتر و یکی کمتر.

هر خواننده‌ای با توجه به فیزیک و حنجره خود توان خواندن در یک محدوده خاصی از صداها و نت‌ها را دارد. به‌طور مثال فرض کنید خواننده‌ای توان خواندن ۲۰ نت از محدوده نت‌های موجود در پیانو را داشته باشد. این ۲۰ نت حداکثر ظرفیت صوتی این خواننده است. (البته به‌شرط تعلیم صداسازی و خوانندگی) اما

در حقیقت انتخاب سنتور «لا کوک» از طرف نوازنده، تنها و فقط به خاطر هماهنگی با صدای خواننده و یا هماهنگی با سازهای دیگر است، وگرنه از لحاظ تک‌نوازی هیچ تفاوتی بین انواع مختلف سنتورها نیست مگر اینکه انتخاب یک ساز از جانب نوازنده به بهانه کیفیت صدادهی ساز خاصی باشد ولی وقتی خواننده یا گروهی در کار نیست انتخاب سنتورهای «سُل کوک» و «لا کوک» و غیره اهمیت نخواهند داشت.

دیگر سنتورها نیز در صدای حاصله (بم یا زیر) اختلاف دارند:

- سنتور «لا کوک» یک نت بالاتر یا زیرتر از سنتور «سُل کوک»
- سنتور «سی کوک» دو نت بالاتر یا زیرتر از سنتور «سُل کوک»
- سنتور «دو کوک» سه نت بالاتر یا زیرتر از سنتور «سُل کوک»
- سنتور «فا کوک» یک نت پایین‌تر یا بم‌تر از «سُل کوک»

آن خواننده به طور معمول نمی تواند هر ۲۰ نت را که در توانایی صدایش موجود است را به زیبایی بخواند و طبیعی است که محدوده میانی این ۲۰ نت بهترین جای صدای این خواننده است. غیر از چند نت اول و آخر این محدوده، مابقی نت‌ها، جزو نت‌هایی هستند که خواننده نه تنها توان خواندن آن را دارد بلکه با بهترین صدای خود و با کمترین فشار می تواند بخواند و امکان مانور در این محدوده برای او راحت تر است. بدین ترتیب هر خواننده‌ای یک وسعت صدایی خاص دارد (اکثر خانم‌ها در محدوده صداهای زیر و آقایان در محدوده صداهای بم) البته استثنا هم دارد. به محدوده میانی وسعت صدای خواننده یا ساز «گُلِ صدا» گفته می شود.

بنابراین هر خواننده‌ای با توجه به توانایی شخصی، راحت تر است که در محدوده صدای خود بخواند که گاهی خواندن یک نت بالاتر یا پایین تر علاوه بر سختی در اجرا، محدودیتی برای خواننده ایجاد می کند و نمی تواند از بهترین محدوده صدادهی

حاجره خود استفاده کند که در مجموع قابلیت کامل صدای خواننده عرضه نخواهد شد.

فرض می‌کنیم سنتور نوازی بخواند با خواننده‌ای که صدای «زیری» دارد همراهی کند.

شما وقتی با سنتور «سُل کوک» قصد همراهی دارید خواهید دید که موقع اجرا شما باید بیشتر از نت‌های پشت خرک استفاده کنید و یا اگر خواننده بخواند با شما همراهی کند مجبور است «بم‌تر» از صدای طبیعی خودش بخواند تا با سنتور شما هماهنگ شود و بهترین محدوده صدایی خود را (به اصطلاح گل صدای خود را) از دست می‌دهد یا از آن خیلی کم استفاده می‌کند که در هر یک از این دو صورت، مطلوب حاصل نمی‌شود.

مرکز موسیقی پنهون شیراز

www.nayoney.com
Design: Nazanin khazaei

ISBN: 978-622-5309-08-1

9 786225 309081